

3. Про затвердження Методики розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або їх сумішей в атмосферне повітря, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану: Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 175 від 13 квітня 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0433-22>.

Лук'яненко О. А.

здобувач вищої освіти 3 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України

Логінова М. В.

викладач кафедри
цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЧАС ВІДПОЧИНКУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТРУДОВИХ ГАРАНТІЙ У КОНТЕКСТІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Робота – це контакт між колегами, спілкування та взаємодія з іншими, це і звичний спосіб життя для більшості, структурованість часу, те, що психологічно стабілізує, надає врівновагу, знижує тривогу і підвищує самооцінку [6, с. 424]. Однак час відпочинку є важливим аспектом трудових і соціальних відносин, оскільки забезпечує працівникові можливість відновлення фізичних та розумових сил. У сучасному світі баланс між роботою та відпочинком стає дедалі актуальнішим через зростання інтенсивності праці, технологічний прогрес та зміни в трудовому законодавстві. Відповідно до ст. 45 Конституції України право на відпочинок забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час [1, ст. 45]. Час відпочинку – це період, протягом якого працівник вільний від виконання трудових обов'язків і може використовувати його на власний розсуд для відновлення працездатності, задоволення особистих потреб та розвитку.

Основними видами часу відпочинку є: перерви протягом робочого дня, щоденний відпочинок, вихідні дні, святкові та неробочі дні, щорічні відпустки [2, с. 159]. Перерва протягом робочого дня є найкоротшим і використовується

для підтримки працездатності працівника. Згідно статті 66 КЗпП працівникам надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не більше двох годин, що має надаватись після 4 годин від початку роботи. Також у певних випадках працівника можуть надаватись такі перерви: для обігріву приміщення, для годування дитини). Щоденний відпочинок – це час після закінчення робочого дня до початку наступного. Визначення тривалості такого часу залежить від правил внутрішнього розпорядку, графіків змін та певних міжнародних норм. Наприклад, Конвенція Міжнародної організації праці 1979 року N 153 про тривалість робочого часу та періоду відпочинку на дорожньому транспорті встановлює, що строк щоденного відпочинку повинен складати не менше десяти годин поспіль [3, ст. 8]. Щотижневий безперервний відпочинок становить не менше 42 годин [4, ст. 70]. При п'ятиденній робочій неділі обов'язковим вихідним є неділя, інший визначається графік роботи та погоджується з профспілкою. Для підприємств, установ, організацій, пов'язаних з обслуговуванням населення, вихідні дні визначаються місцевими радами. Також ст. 73 КЗпП визначено перелік святкових і неробочих днів. У разі збігу вихідного з такими днями, вихідний переноситься на наступний день.

До видів відпочинку також відносяться відпустки. Відповідно до Закону України «Про відпустки», виділяють такі види відпусток:

- Щорічна основна відпустка – не менше 24 календарних днів для більшості працівників, для неповнолітніх – 31 день, керівним працівникам закладів та установ освіти, науково-педагогічним працівникам – до 56 днів [5, ст. 6].

- Щорічні додаткові відпустки надаються працівникам за роботу зі шкідливим умовам праці, за особливий характер роботи.

- Додаткові відпустки окремим категоріям осіб: учасники бойових дій, постраждалим учасникам Революції Гідності, відпустка у зв'язку з навчанням у середніх навчальних закладах, вищих навчальних закладах, навчальних закладах післядипломної освіти та аспірантурі, творча відпустка, відпустка у зв'язку із змаганнями.

- Соціальні відпустки пов'язані з особливими життєвими обставинами (відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, народженням дитини, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку, у зв'язку з усиновленням дитини, відпустка працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину – особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи).

- Безоплатні відпустки – надаються за сімейними обставинами або іншими причинами визначеними ст. 25 ЗУ «Про відпустки».

Отже, час відпочинку – це важлива складова життя людини, що впливає на її фізичний та психологічний стан. Його регулювання є необхідною умовою забезпечення соціального добробуту та дотримання прав працівників. Оптимальний баланс між працею та відпочинком сприяє підвищенню продуктивності праці, зміцненню здоров'я та гармонійному розвитку особистості.

1. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
2. Собченко В. В. Правове регулювання часу відпочинку *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 2. С. 158-163.
3. Конвенція Міжнародної організації праці 1979 року № 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_025#Text.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
5. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1997, № 2, ст. 4
6. Логінова М. Що змінилося в трудових відносинах у період війни. Журнал матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. 498 с.

Тетяна Мала

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Дар'я Лавренко

старший викладач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальною проблемою на сьогодні є конституційно-правові обмеження прав і свобод людини в Україні, що набуває особливої значущості. Правовий режим воєнного стану в державі зумовляє необхідність тимчасового обмеження прав і свобод громадян з метою забезпечення обороноздатності України, громадської безпеки та правопорядку. Конституція України та міжнародні правові акти встановлюють межі та допустимість обмежень, а також водночас гарантують, що вони обов'язково мають бути пропорційними та відповідати принципам демократичної правової держави.

Ю.О. Фігель зазначає, що обмеження прав і свобод людини та громадянина-це встановлені законом заборони, спрямовані на корегування поведінки особи шляхом звуження обсягу її суб'єктивних прав [1]. В Україні обмеження прав і свобод людини і громадянина визначаються та узгоджуються між собою правовими нормами, закріплених у конституційному, кримінальному, цивільному, адміністративному,